

2012 Rokiem Janusza Korczaka

Autor tekstu: **Andrzej Wendrychowicz**

Chciałem bardzo serdecznie podziękować Redaktorowi Racjonalisty za ten piękny cytat miesiąca:

Dobry wychowawca, który nie wtłacza a wyzwala, nie ciągnie a wznosi, nie ugniata a kształtuje, nie dyktuje a uczy, nie żąda a zapytuje — przeżyje wraz z dziećmi wiele natchnionych chwil.

Nie takie ważne, żeby człowiek dużo wiedział, ale żeby dobrze wiedział, nie żeby umiał na pamięć, a żeby rozumiał, nie żeby go wszystko troszkę obchodziło, a żeby go coś naprawdę zajmowało.

Janusz Korczak

Nawet się zastanawiam, czy nie obrać Janusza Korczaka patronem portalu etykawszkole.pl. I zacytowane tu słowa i całe nauczanie i wychowywanie dzieciaków przez *Starego Doktora* pokrywają się pięknie z metodami i celami nauki etyki w szkole.

We wrześniu ubiegłego roku Sejm jednogłośnie uchwalił rok 2012 Rokiem Janusza Korczaka. Tytułem przypominania biografii *Starego Doktora* zacytuję obszerny fragment pięknego przemówienia **Posłanki Sprawozdawczynie, pani Urszuli Augustyn podczas debaty nad projektem uchwały sejmowej o ustanowieniu Roku Korczakowskiego.**

(...) Henryk Goldszmit, bo tak brzmiało jego prawdziwe nazwisko, to prekursor walki o prawa dziecka, twórca nowoczesnego antyautorytarnego systemu wychowania, opartego na różnych formach dziecięcego samorządu, lekarz z wykształcenia i zawodu, pisarz z talentu, wychowawca i pedagog z powołania i wyboru, w latach 1912-1942 dyrektor warszawskiego Domu Sierot dla dzieci żydowskich, od 1919 r. współorganizator Naszego Domu dla dzieci polskich, wykładowca w Państwowym Instytucie Pedagogiki Specjalnej, współpracownik wielu pism, założyciel „Małego Przeglądu” — pierwszego czasopisma redagowanego wraz z dziećmi, autor popularnych pogadanek radiowych, czyli „Gadaninek Starego Doktora”. Napisał m.in. „Jak kochać dziecko”, „Prawo dziecka do szacunku”, „Króla Maciusia Pierwszego”, chyba ukochanego przez wszystkie dzieciaki i ich rodziców, „Króla Maciusia na wyspie bezludnej” i jeszcze kilka innych pozycji.

Miłość do dzieci i wierność swoim przekonaniom przypieczętował własnym życiem. Mimo szansy opuszczenia getta w 1942 r. pozostał ze swymi podopiecznymi i zginął wraz z nimi wywieziony do niemieckiego nazistowskiego obozu zagłady w Treblince.

Pedagogika Janusza Korczaka jest niezwykle rzadko spotykanym w literaturze pedagogicznej typem liberalnej rodzimej refleksji o wychowaniu, ufundowanej na idei sumienia i autoodpowiedzialności. Stanowi ona dość ostrożny i uwolniony od wszelkiego moralizmu typ myślenia o tym, jak pedagodzy powinni postępować wobec wychowanków, by nie naruszyć wzajemnego prawa do wolności i godnego życia.

Radykalizm w myśleniu Korczaka, konsekwencja w działaniu oraz miłość w odczuwaniu wzajemnych relacji z dziećmi stworzyły niepowtarzalną koncepcję nowego wychowania, której istotą jest poszukiwanie gwarancji dla ludzkiej, a nade wszystko dziecięcej wolności i dla sensu ludzkiego życia. Podkreślenia wymaga, że myśl Janusza Korczaka legła u podstaw ideowych Konwencji o prawach dziecka, najważniejszego i najbardziej powszechnego dokumentu prawa międzynarodowego chroniącego prawa dziecka, a uchwalonego z polskiej inicjatywy przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w 1989 r. (...)

Do tej pory huczy mi w głowie skandaliczne zdarzenie, kiedy to rodzice dzieci z pewnej szkoły w niemałym polskim mieście, wspierani cichcem przez nauczycieli i dyrekcję odmówili nadania szkole imienia wielkiego polskiego poety, bo był ....Żydem.

I jeśli teraz, po niedługim czasie od tamtego wydarzenia, Sejm RP uchwała rok 2012 Rokiem Janusza Korczaka — Henryka Goldszmita; rząd zobowiązuje Ministra Spraw Zagranicznych do wydania polecenia wszystkim polskim ambasadam promocji Roku Korczaka w świecie; w Parlamencie Europejskim będzie specjalna wystawa okolicznościowa; MEN wystosowuje pismo do kuratoriów i szkół z poleceniem przygotowania stosownym obchodów; będzie wybita moneta Narodowego Banku Polskiego z okazji 70. rocznicy śmierci Janusza Korczaka; będą mu dedykowane Warszawskie Targi Książki; planuje się wiele różnych oficjalnych imprez, etc. etc.

Kiedy o tym wszystkim czytam, to nabieram nadziei, że z tym polskim, żydowskim poetą, co nie został patronem szkoły, to był tylko wypadek przy pracy.

Tak myślę dopóki zaprzyjaźniona nauczycielka etyki z warszawskiej szkoły podstawowej nie mówi mi, że nic nie wiedziała o Roku Korczakowskim, dopóki nie zajrzała na portal etykawszkole, bo w jej szkole panuje głucha cisza na ten temat. Gdzie zatem utknęło polecenie MEN?

Czy mam się temu dziwić, płakać, czy wściekać? Zaczynam podejrzewać (choć w szkole mojej przyjaciółki tak nie jest), że w niejednej polskiej szkole katecheta zorganizuje podobny [konkurs rysowania](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,7603) (http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,7603), jak ten w Białymstoku i każe zilustrować dzieciom, dlaczego nie można składać hołdu temu Korczakowi, bo po prawdzie, to on jest przecież jakiś Goldszmit.

W listopadzie ubiegłego roku byłem na VI Kongresie Obywatelskim pod hasłem „Jaki rozwój, jaka edukacja w XXI w. Wielkie przewartościowanie”. Poza sesją plenarną odbyło się 8 sesji tematycznych. Ich prowadzący zdali na plenum sprawę z wyników obrad: edukacja i ta szkolna i ta wyższa jest w ogromnej zapaści i wymaga pilnej reformy. A ogłoszono to pod kamienną tablicą z powiedzeniem Jana Zamoyskiego: „Takie będą Rzeczypospolite, jakie ich młodzieży chowanie”. Tablica wisi w głównej auli Politechniki Warszawskiej, gdzie kongres obradował.

Oj kiepskie to terazniejsze chowanie. Roman Giertych już ładnych parę lat nie jest Ministrem Edukacji, ale jego duch nadal straszy w polskim szkolnictwie. Obie jego następczynie pielęgnują tego ducha. Z listów do portalu etykawszkole wylania się dość ponury obraz polskiej szkoły. I to nie tylko na tak zwanej prowincji. Ksiądz katecheta nierzadko ma większą władzę niż dyrektor szkoły. Rok szkolny zaczyna i kończy się zbiorowym pójściem na mszę. Nieliczni nauczyciele etyki (jest ich w całej Polsce około 700-800, a katechetów ok. 33.000) nierzadko są w pokoju nauczycielskim traktowani jak zadżumieni. Dobrze, jeśli etyki uczy „cywil”, bo coraz częściej uczą jej katecheci.

Czy w takiej szkole nauka doktora Janusza Korczaka, wyrażona m.in. przywołanym na wstępie cytatem znajdzie podatny grunt?

Jak wielka już jest dewastacja w umysłach i systemie wartości dzieci, których wychowanie szkolne oddano w pacht Kościołowi Katolickiemu?

Zarząd Główny PSR uchwalił program działania — jest opublikowany także na Racjonałiście — Napisałiśmy w nim:

9. Aktywny udział w koniecznym reformowaniu polskiej edukacji. Dalszy rozwój projektu *Etyka w szkole* i inicjatyw jemu podobnych.

Rok Janusza Korczaka jest świetną okazją do takiego aktywnego udziału. Zapraszam czytelników Racjonalisty do włączenia się w ten projekt. Jeśli jesteś uczniem, napisz czy i co przygotowała Twoja szkoła. Jeśli jesteś nauczycielem zmobilizuj koleżanki, kolegów i dyrekcję szkoły do zorganizowania czegoś w ramach obchodów Roku Korczakowskiego, jeśli masz dziecko w szkole, opowiedz mu o wielkim *Starym Doktorze*, Henryku Goldszmicie vel Januszu Korczaku i zachęć do zainicjowania jakiejś ciekawej akcji w szkole. O wszystkim tym chętnie napiszemy na portalu etykawszkole.pl.

Za Ośrodkiem Rozwoju Edukacji przytaczam także inne **strony internetowe instytucji i organizacji zaangażowanych w organizację Roku Korczaka:**

- [Biuro Rzecznika Praw Dziecka](http://www.brpd.gov.pl/detail.php?recid=1744) (http://www.brpd.gov.pl/detail.php?recid=1744)
- [Polskie Stowarzyszenie im. Janusza Korczaka](http://www.pskorczak.org.pl/) (http://www.pskorczak.org.pl/)
- [Strona Fundacji Kidprotect](http://www.przystanekkorczak.pl) (http://www.przystanekkorczak.pl)
- [Przystanek Korczak na Facebooku](http://www.facebook.com/korczak2012) (http://www.facebook.com/korczak2012)
- [Ośrodek Dokumentacji i Badań KORCZAKIANUM oddział Muzeum Historycznego m. st. Warszawy](http://www.korczakianum.mhw.pl/) (http://www.korczakianum.mhw.pl/)
- [Fundacja Korczakowska](http://korczakowska.pl/) (http://korczakowska.pl/)
- [Baza wiedzy — literatura — Janusz Korczak](http://www.culture.pl/baza-literatura-pelna-tresc/-/eo_event_asset_publisher/eAN5/content/janusz-korczak) (http://www.culture.pl/baza-literatura-pelna-tresc/-/eo_event_asset_publisher/eAN5/content/janusz-korczak)
- [Żydowski Instytut Historyczny](http://www.jewishinstitute.org.pl/pl/info/info/92.html) (http://www.jewishinstitute.org.pl/pl/info/info/92.html)
- [Kulturologia polska XX wieku — Janusz Korczak](http://www.kulturologia.uw.edu.pl/page.php?page=haslo&haslo=korczak) (http://www.kulturologia.uw.edu.pl/page.php?page=haslo&haslo=korczak)
- [Muzeum Walki i Męczeństwa Treblinka](http://www.treblinka.bho.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=30&Itemid=31) (http://www.treblinka.bho.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=30&Itemid=31)
- [Janusz Korczak — życie i twórczość \(zestawienie bibliograficzne w wyborze\)](http://www.pedagogiczna.edu.pl/zest159.htm) (http://www.pedagogiczna.edu.pl/zest159.htm)

Andrzej Wendrychowicz

Wiceprezes Polskiego Stowarzyszenia Racjonalistów. Jest założycielem i koordynatorem portalu edukacyjnego etykawszkole.pl oraz tłumaczem literatury naukowo-technicznej.

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 20-01-2012 Ostatnia zmiana: 21-01-2012)

Oryginał.. (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,7698>)

Contents Copyright © 2000-2012 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2012 Michał Przech

Właścicielem portalu Racjonalista.pl jest Fundacja Wolnej Myśli.

Autorem portalu jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tego portalu i jakiegokolwiek jego części.

Wszystkie elementy tego portalu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tego portalu oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tego portalu i nie korzystać z jego zasobów.

Informacje zawarte na tym portalu przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów portalu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na portalu. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki prezentuje.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych portalu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl